

MEDİAD

Medya ve Din Araştırmaları Dergisi | Journal of Media and Religion Studies

ARAŞTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

Haziran 2018, 1 (1), 89-109

Geliş: 08.05.2018 | Kabul: 21.06.2018 | Yayın: 28.06.2018

Nefret Söylemi ve İfade Özgürlüğü Tartışmaları Çerçevesinde İslamofobyaya: L'Express Dergisi Örneği

Müşerref YARDIM*

Muhammed Mücahid DALKILIÇ**

Öz

Bu çalışmada nefret söylemi kavramının tanımı ve boyutu açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde, ifade özgürlüğü, nefret söylemi ve nefret suçu kavramları tanımlanmış böylece nefret söyleminin kavramsal çerçevesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın son bölümünde örnek ülke olarak incelenen Fransa'da nefret söylemi ve nefret suçu kapsamında bilgiler verilmiştir. Ayrıca Fransa'nın popüler aktüel dergilerinden birisi olan L'Express dergisinde yer alan İslam'a ve Müslümanlara yönelik nefret söylemi içerikli manşetler kategorize edilmiştir. Fransız yazılı basınında Müslümanlara yönelik nefret söylemini konu alan bu çalışmada yöntem olarak içerik analizi yöntemi kullanılmış ve incelemeye konu olan L'Express dergisinin kapak sayfasında kullanılan ifadeler irdelenmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında, L'Express dergisinin, Müslümanları nefret söylemi üzerinden kategorizelediği ve Müslümanlara yönelik nefretin kalıcılığın katkısı sağladığına vurgu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nefret Söylemi, İfade Özgürlüğü, İslamofobyaya, L'Express Dergisi, Fransa

Islamophobia in the Context of Hate Speech and Freedom of Expression Debates: Example of L'Express Magazine

Abstract

In this study, the definition and dimension of the concept of hate speech was tried to be explained. In the first part of the study, the concepts of freedom of expression, hate speech and hate crime were defined so as to create a conceptual framework of hate speech. In the last part of the study, France was examined as a model country and information was given about hate speech and hate crime. It is also categorizes headlines with hate speech for Islam and Muslims by L'Express magazine which is one of the popular actual magazines in France. Content analysis method was used in this study which is about hate speech towards Muslim in the French written press and the expressions used in the cover page of the L'Express magazine which is the subject of the examination were analyzed. In the conclusion of the study, it was emphasized that L'Express magazine categorizes Muslims through hate speech and contributes to the persistence of hatred towards Muslims.

Keywords: Hate Speech, Freedom of Expression, Islamophobia, L'Express Magazine, France

ATIF: Yardım, M. ve Dalkılıç, M. M. (2018). Nefret Söylemi ve İfade Özgürlüğü Tartışmaları Çerçevesinde İslamofobyaya: L'Express Dergisi Örneği, *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 1 (1), s. 89-109.

* Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, e-mail: myardim@konya.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, e-mail: mcht8417@hotmail.com

Giriş

İnsanlar nefret etme duygusu ile dünyaya gelmezler. Bu nedenle nefret öğrenilen ve pekiştirilen bir duygudur. Nefret duygusunun temeli yoğun bir düşmanlık duygusuna dayanmaktadır. Nefret duygusunun son aşamasında nefret edilen objeyi ya da nesneyi yok etme ya da onu sınırlandırma arzusu ortaya çıkmaktadır. Bireylerde nefret duygusu oluştuğunda, nefret edilen bireye, gruba ya da nesneye karşı tahammülsüzlük, saygı duymama, aşağılama, hakaret etme, hor görme ve son aşamada fiziksel olarak zarar verme isteği ortaya çıkmaktadır. Nefret duygusu, sosyal yaşamda daha çok ırksal, dinsel, fiziksel ve kültürel sebeplere dayanmaktadır (Ali, 2018).

Çok kültürlü yapıya sahip olan toplumlarda insanların karşılıklı saygı çerçevesinde bir arada özgürce yaşamaları her zaman mümkün olmamaktadır. Farklı kültürlere ait olan, farklı dinlere inanan, farklı dili konuşan insanların birlikte yaşamalarının önündeki büyük engellerden bir tanesi de, temeli önyargıya dayanan ve ileri aşamada suça dönüşme potansiyeli olan, nefret söylemleridir. Nefret söyleminin, önyargılardan bağımsız bir şekilde ortaya çıktığını düşünmek mümkün gözükmemektedir. Nefret söylemi, belirli bir birey ya da o bireyin ait olduğu gruba yönelik beslenen önyargıların sonucunda ortaya çıkmaktadır. Nefret söyleminin temelinde, tarihsel düşmanlıklar, önyargılar, güncel korkular ve benimsenen bir ideolojiye sadakatle bağlı olma durumu yatmaktadır (Yardımcı, 2018).

Nefret söylemine yönelik yapılabilecek önemli eleştirilerden birisi, nefret söyleminin herkes tarafından kabul edilen bir tanımının olmamasıdır. Nefret söyleminin, tanım ve sınırları konusunda ortak bir anlayış henüz bulunmamaktadır. Uluslararası toplum tarafından ya da devletlerarası mutabakata varılan bir tanıma olmaması nefret söylemini meşrulaştırmıştır. Yani hangi ifadelerin nefret söylemi kapsamına alınacağı konusunda varılmış bir uzlaşmanın olmaması durumu, bazı durumlarda nefret söylemine maruz kalan kişi veya grubun hukuki yollarla hakkını aramasının önünde engel oluşturmaktadır. Nefret söyleminin süreklilik arz etmesi, nefret söylemine maruz bırakılan birey ya da bireyin mensubu olduğu gruplara yönelik önyargıların yerleşmesine ve ardından bu önyargıların meşrulaşarak şiddet eylemine dönüşmesine imkân tanımaktadır. Bahsi geçen tüm bu aşamalar, toplumda huzursuzluk ve tahammülsüzlüğün hâkim olmasına neden olmaktadır.

Nefret söylemi, neden olduğu toplumsal huzursuzluk, ayrımcılık, ötekileştirme ya da nefret suçları dolayısıyla günümüzün tartışılması gereken önemli kavramlarından biri haline gelmiştir. Son dönemlerde hem iletişim hem de sosyoloji alanlarında yapılan akademik çalışmalarda nefret söylemi üzerine yapılan çalışmalarda belirgin bir artış yaşanmıştır. Yapılan bu çalışmalarda toplumsal önyargıların oluşmasında medyanın etkisi, medya yoluyla nefret söyleminin üretilmesi gibi hususlara dikkat çekilmiştir. Bu çalışmada, nefret söyleminin kavramsal çerçevesi oluşturulmaya çalışılmış, nefret söylemi ile bağlantılı kavramlar açıklanmıştır. Fransa'da yaşayan Müslüman gruplara yönelik medya yoluyla geliştirilen nefret söylemi L'Express dergisi örneği üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Fransa'nın en çok okunan haftalık aktüel dergilerinden birisi olan ve zaman zaman İslam'a ve Müslümanlara yönelik kışkırtıcı kapaklarıyla gündeme L'Express dergisinin ifade özgürlüğü çatısı altında nefret söylemleri gerçekleştirilmektedir. Derginin kapak sayfasında kullanılan ifade ve görsellerin aslında Fransa'da yaşayan Müslümanlara yönelik nefreti arttırdığını ortaya koymaya çalışan bu araştırma, nefret söylemi ve nefret suçlarının uluslararası alanda kabul edilmiş bir tanımlarının olmamasından dolayı bazı cezai yaptırımların sadece teoride kaldığını iddia etmektedir. Çalışmanın son bölümünde, Medeniyetler Çatışması, İslam-Cinsellik İlişkisi ve Göç-Müslümanlık

ilişkisi ana temaları çerçevesinde Fransa'da Müslümanlara yönelik önyargıların körüklendiği ve çok-kültürlülük anlayışının pratik alanda bir karşılığının olmadığı altı çizilmiştir.

1. Nefret Söylemi ve Nefret Suçu

Sosyal bilimlerde kullanılan kavramların birçoğu için geçerli olan üzerinde mu-tabakata varılmış evrensel bir tanımın mevcut olmaması durumu, nefret söylemi kavramı için de geçerlidir. Genel manada nefret söyleminin tanımlayıcı özelliğinin, nefret unsuru olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nefret kavramı, hoşlanmama, beğenmeme, aşağılama, hor görme ve saygı duymama ile aynı anlamlara gelmemektedir. Nefret kavramı içerdiği negatif anlam yönünden bahsi geçen bu kavramlardan daha fazlasını ifade etmektedir. Nefret kavramı, hedef alınan birey veya gruba karşı, reddetme, zarar verme, düşmanlık ya da yok etme arzusunun duyulması anlamını içermektedir (Badamchi, 2015, s. 56).

Nefret söyleminin kavramsal çerçevesinin oluşturulmaya çalışılacağı bu bölümün öncesinde nefret unsuru kavramının içeriğine dair bilgiler vermek konunun anlaşılabilirliği yönünden önemli olacaktır. Çünkü nefret unsuru, nefret söyleminin tanımlanmasında anahtar rol oynamakta ve neyin nefret söylemi olup, neyin nefret söylemi kapsamı dışında tutulması gerektiğini belirlemektedir. Nefret unsuru, toplumsal yaşamda iki şekilde gerçekleşmektedir. Bunlardan birincisinde nefret, söylemin söyleniş tarzı ile ortaya çıkarken, diğesinde ise söylemin herhangi bir saldırıya, tacize, ayrımcılığa ya da zarara sebebiyet vermesiyle ortaya çıkmaktadır. Yalnızca söyleniş tarzının değerlendirilmesi ile bir söylemin nefret söylemi olduğunu söylemek bu kavramın sınırlarını oldukça genişletecektir. O nedenle bir ifadenin nefret unsuru barındırıp barındırmadığı ve buna dayandırılarak nefret söylemi olarak nitelendirilebilmesi için, söylemin söyleniş tarzının yanı sıra söylemin herhangi bir ayrımcılığa, dışlayıcılığa ya da zarara neden olup olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak bu noktada nefret söyleminin doğrudan bir zarara sebep olması oldukça tartışmalı ve muğlak bir konudur. Fiziksel yaralanma, kayıp, hasar gibi unsurlar doğrudan zarar olarak tanımlanabilir ve bu zarar türü bir hak ihlaline sebep olduğu için eğer söylem nefret düşüncesini de barındırıyorsa nefret söylemi kapsamında değerlendirilecektir (Yardımcı, 24 Nisan 2018). Ancak doğrudan zarar olarak ifade edilemeyecek olan psikolojik ve duygusal bir zararın da var olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin cinsiyeti nedeniyle ayrımcı ve aşağılayıcı bir söyleme maruz bırakılmış bir kişi doğrudan bir zarara uğramamış olsa da bir daha böyle bir söylemle karşılaşabileceği hissini o kişide var olması durumu da onun zarara uğradığını göstermektedir. Örnekten de anlaşılacağı gibi, söylem sonrası bir zararın meydana gelip gelmemiş olması belirsiz bir anlam içermektedir. Bu nedenle nefret unsurunun varlığı ya da yokluğu ile ilgili tespit yapılırken zarar görülüp görülmediği konusunun bir prensip olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir (Badamchi, 2015, s. 57).

Nefret söylemi, failerin hedeflerinde olan birey ve grupları incitmek ve kötülemek amacıyla ifade ettikleri her türlü söylem olarak tanımlanabilir. Başka bir tanımlamaya göre nefret söylemi, belirli özellikleri ile tanımlanan gruplara ve bu grupların üyelerine yönelik aşağılama, hakaret etme, alay etme, kötüleme, küçümseme içeren incitici ve saldırganlık içeren sözel ve görsel bütün ifade formları olarak tanımlanabilmektedir. Boyle (2010, s. 65), nefret söylemini ırksal, dinsel, kültürel, fiziksel ve cinsiyete dayalı farklılıklardan dolayı belirli kişi ya da gruplara yönelik aşağılama ve hakaret içeren söylem olarak tanımlamıştır. Avrupa Birliği Konseyi, 2008 yılında ırkçılık ve yabancı düşmanlığının belirli biçimleri ve ifadeleri ile mücadele etme amacıyla hazırlanan çerçeve kararda, "alenen şiddeti ve nefreti kışkırtıcı" söylemleri, nefret söylemi olarak

tanımlamıştır (FRA, 2016, s. 3). Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (COE, 1997, s. 107) ise, nefret söylemini “azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenlilere karşı, ırkçı nefret, yabancı düşmanlığı, antisemitizm veya saldırgan milliyetçilik dâhil, hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her türlü ifade biçimi” olarak tanımlamıştır.

Nefret söyleminin çeşitli kategorilere ayrılarak incelenmesi mümkündür. Nefret söyleminin tanımında dikkat çekilen unsurlar sabit kalmak koşuluyla, nefret söylemini hedef alınan birey ya da grubun sahip olduğu özellikler kıstas alınarak, ırkçı, etnik ayrımcı, dinsel temele dayalı, milliyet ayrımcılığına dayalı, cinsiyetçi ve homofobik nefret söylemleri olarak kategorize etmek mümkündür. Nefret söylemi tek bir kişi ya da grubun, bu kişi ya da grupların sahip olduğu belirli özellikler nedeniyle hedef alınması olarak tanımlanabilir. Hedef alınan kişi ya da grupların sahip olduğu özellikler genellikle beğenilmeyen ve istenmeyen özelliklerdir. Sahip oldukları dini kimlik, ten rengi, cinsel yönelim, engellilik gibi özellikler nedeniyle toplumsal yaşamda onaylanmayan kişi ya da gruplar bu özellikleri nedeniyle dışlanır ve düşmanlaştırılır. Hedef alınan grubun sosyal ilişkilerin dışına itilmesi nefret söyleminin en ağır sonuçlarından bir tanesidir. Söylemler ve eylemler yoluyla hedef alınan bireylerin ve grupların zaman içerisinde sosyal yaşamda görünürlüklerinin azalması ve karşılıklı iletişimin kopma noktasına gelmesi sonucu bu kişi ve gruplara yönelik beslenen önyargılar giderek kalıplaşır ve bu gruplara üye olan insanlara karşı ayrımcılık sıradan hale gelmeye başlar (Brown, 2017, s. 425; Badamchi, 2015, s. 58-59).

Nefret suçuna giden yolda ilk adım olarak değerlendirilebilecek nefret söylemi, ayrımcı-dışlayıcı dilin en belirgin örneklerinden birisidir. Avrupa’da nefret söyleminin yasalar ile kontrol altına alınması İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki döneme denk gelmektedir. Nefret söyleminin yasalarla kontrol alınması hususu ilk olarak Almanya’da gerçekleşmiştir. Almanya, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde Nazi selam ve sembollerini, ırkçı ifadeleri suç kapsamına almıştır. İngiltere, ırk, renk, etnik kökene dayalı olarak geliştirilen ayrımcı, tehdit edici ve kışkırtıcı ifadeleri, 1965 yılında hazırlanan ve kabul edilen “Race Relations Act” isimli yasa ile sınırlandırmayı amaçlamıştır. Fransa ise, 1972 yılında çıkarılan ırkçılık karşıtı yasa ile nefret söylemi konusunda adım atmıştır (Bleich, 2011, s. 919-920). Nefret söylemini sınırlandırmak ve azaltmak amacıyla hazırlanan bu yasal düzenlemelere rağmen nefret söylemi konusu günümüzde halen güncel problemlerden bir tanesidir (Barendt, 2007, s. 186).

Nefret söylemi, hukuk terminolojisinde yerini yeni alan kavramlardan bir tanesidir. Neyin veya hangi ifadelerin nefret söylemi kapsamına alınacağı ve nefret söylemine konu olan ifadeye hangi tür cezalar verileceği hususları günümüzde halen kesinlik kazanmamıştır (Çelik, 2013: 206). Hangi tür söylemlerin nefret söylemi olup olmadığı hususunun belirlenmesi tartışmalı konulardan bir tanesidir. Siyasî otorite, lobi faaliyetleri, kamuoyu algısı oluşturma ve bunu yönlendirebilme güç ve kapasitesine sahip olan devletler, hükümet dışı organlar ve STK’lar, ne tür ifadelerin nefret söylemi kapsamında değerlendirileceğini belirlemektedir (Uslu, 2013, s. 196). Fransa, Danimarka, Almanya, İsveç, Norveç, Kanada, Hollanda, Birleşik Krallık, Yeni Zelanda ve Avustralya, nefret söylemini suç olarak düzenleyen ülkelerden bazılarıdır (Waldron, 2009, s. 1597). Örnek verilen bu ülkeler dışında pek çok ülke, nefret söylemine denk düşen ifadeleri yasaklayan yasalar kabul etmiş olsa da yasaklananın ne olduğu belirlenirken tanımlar farklılıklar göstermektedir. Farklı tanımları olan nefret söylemi geleneksel olarak bir azınlığa, etnik kökene, dini ya da cinsel eğilimine göre belli bir gruba yönelik incitici ve nefret dolu konuşmalar, yazılar ve yaygın olarak iftiralara ifade eden bir kavramdır (Uslu, 2013, s. 188). Üzerinde hukuki olarak uzlaşmış bir tanımının olmaması nefret söylemi kavramının kullanım alanını genişletmiştir. Bu ta-

nımlar arasında tek bir kişiye ya da bir gruba yönelik kişisel bir saldırı olması ve negatif duyguları kıskırtması nefret söylemiyle ilgili ortak noktalar. Nefret söylemi bir gruba ya da azınlığa yönelik olabileceği gibi çoğunluğa da hedefleyebilmektedir.

Nefret söyleminin kavramsal çerçevesinin çizilmesi hususunda öne çıkan önemli unsurlardan bir tanesi, nefret söyleminin, sahip olunan belirli özellikler nedeniyle diğerlerinden ayrılan bir gruba dâhil olan kişilere veya topyekûn olarak bütün grup üyelerine karşı geliştirilmiş olmasıdır. Bu bağlamda nefret söylemi, hedef alınan gruba ve bu grubun üyelerine karşı nefretin ifade edilmesi, cesaretlendirilmesi ve teşvik edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Badamchi, 2015, s. 58). Nefret söylemindeki asıl sorun sadece söylem olarak kalmaması, aksiyon üretmesi ve nefret suçlarını ortaya çıkarmasıdır. Yani nefret söyleminin tehlikeli olan yönü nefret suçlarına yol açması, bu suçlara yönelik teşvik, tahrik, provokasyon içermesidir. Nefret söylemi içinde potansiyel şiddet ve suç vardır. Nefret söyleminde bulunan tarafın militanlaşması ve nefret suçuna yönelme ihtimali yüksektir.

Nefret suçu ve nefret söylemi kavramları birbirleriyle karıştırılan ancak anlam olarak birbirlerinden farklı olan kavramlardır. Nefret suçu ve nefret söylemi kavramları bir nokta itibarıyla ayrılmaktadır. Bu iki kavramın birbirlerinden ayrıştığı nokta; nefret suçunun hali hazırda bir suç olarak kabul edilen eylemin, nefret ve önyargı ile hareket edilerek işlenmesi halinde ceza kanunlarına göre suç kabul edilmesi ve yaptırımının olmasıdır. Nefret söylemi ise, genellikle ifade özgürlüğü hakkı ve bu hakkın sınırlandırılıp sınırlandırılmaması ile ilgili konular bağlamında ele alınmakta ve daha çok ifade edilen söylemin, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hakkında ihtilaf yaşanması ile ilgili olarak gündeme gelmektedir. Nefret suçunun tanımlanması ve hukuk sistemi içerisinde cezai yaptırıma sahip olması oldukça yeni bir gelişmedir. Nefret suçu kavramı, 1986 yılında bir grup beyaz genç tarafından siyahi bir gence saldırmaları ve bu ırkçı saldırının gazetelerde yer almasıyla birlikte yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Ataman, 2012, s. 59).¹

Üzerinde görüş birliği yapılmış bir tanımı olmasa da, şimdiye kadar yapılmış olan tanımlamalardan yola çıkarak nefret suçunun genel çerçevesinin oluşturulması mümkündür. Nefret suçu kavramı, bir terim olarak ilk defa Amerika Birleşik Devletleri'nde 1980'li yılların ortalarında kullanılmaya başlanmıştır. Zaman içerisinde kavram tüm dünyada hızla kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde, çok sık kullanılmaya başlanan nefret suçu kavramının, her geçen gün kapsamı biraz daha genişlemektedir. Nefret suçu kavramının farklı bağlamlarda farklı kişi ve aktörler tarafından yapılmış çok sayıda tanımı vardır. Bu tanımlamalardan bir tanesinde nefret suçu, "genellikle çoğunlukta toplum kesimi tarafından değerli görülmemeyen, sosyal, politik ve ekonomik adaletsizliği sona erdirecek kaynaklara erişime sahip olmayan ve hemen hemen bütün alanlarda ayrımcılığa maruz kalan insan gruplarına yönelmiş şiddet" olarak tanımlanmıştır (Uslu, 2013, s. 186-187). Mason (1993), failin, kin, nefret ve önyargı beslenen bir gruba üye olduğu bilinen veya düşünülen kişiye yönelik şiddet uygulamasını nefret suçu olarak tanımlamıştır. Streissguth (2003, s. 135) ise, nefret suçunu, bir kişi ya da gruba, sırf rengi, ırkı, dini, soyu, toplumsal cinsiyeti, fiziksel engeli veya cinsel tercihi nedeniyle kin güdülmesi ve önyargıların da etkisiyle, şiddet, vandalizm, tehdit veya haneye tecavüz yollarının kullanılarak o kişi veya gruba zarar verilmesi olarak tarif etmiştir.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT), nefret suçuna ilişkin yaptığı tanımlamada nefret suçu ve nefret söylemi arasında bir ayrım yapılmış ayrıca ceza kanununa konu olacak bir suçun nefret saikiyle işlenip işlenmeksizin her şekilde suç olarak kabul edildiğini, ancak söylemde nefret unsuru içermeyen ifadelerin nefret suçu olarak tanımlanabilmesinin mümkün olmadığına işaret edilmiştir. Nefret suçları, failin/faillerin

sahip oldukları önyargı ve düşmanca duygular ile dil, din, mezhep, etnik köken, siyasi düşünce, cinsel tercih, cinsiyet, yaş, fiziksel veya zihinsel engel gibi varsayılan farklı özellikleri sebebiyle birey veya bireylere ya da bireylerin mensubu oldukları gruplara yönelik işledikleri suçlar olarak tanımlanmıştır (Osce Odih, 2009, s. 25).

Nefret suçları, mallara ya da kişilere karşı işlenebilen suçlardır. Nefret suçlarında failin mağduru seçmesindeki asıl unsur, mağdurun ırk, etnisite, dil, ten rengi, din, cinsiyet, cinsel tercih, yaş, fiziksel ya da zihinsel engellilik gibi özellikleri taşımasından kaynaklanmaktadır. Nefret suçlarında, failin mağdurdan kişisel olarak nefret etmesinden ziyade mağdurun ortak özellik taşıdığı sosyal grubun özellikleri önemli olmaktadır. Nefret suçunu işleyen failin amacı, mağdura karşı suç işleyerek mağdura ve mağdurun mensup olduğu gruba gözdağı vermek ve toplumda istenmediklerine dair mesaj yollamaktır. Nefret suçları, önyargıların şiddet manifestosu olarak ortaya çıkmaktadır. Nefret suçları, mağdurun ya da mağdurun üyesi olduğu sosyal grubun, topluma kabul edilmedikleri ve o birey ya da grupların toplumsal yaşamda dışlanmalarının meşru olduğu mesajının doğrudan iletilmesinin yollarından bir tanesidir (Övet, 2016, s. 116). Tıpkı terör suçları gibi çok geniş kitleleri hedef alan ve toplumdaki eşitlik ilkesini zedeleyen nefret suçlarının, sosyal yaşamdaki etkisi daha büyük olmaktadır. Nefret suçları, en uç noktada seri cinayetler, etnik temizlik ve soykırım; daha düşük düzeyde ise fiziksel saldırı, taciz, mekân ve araç kundaklama, mobbing, saldırı tehdidi, tehditkâr broşür, poster, duvar yazıları ile Twitter ve Facebook gibi sosyal medya ağları üzerinden hedef gösterme şeklinde ortaya çıkabilmektedir (Durakçay ve Gülal, 2017, s. 130).

Nefret söylemi ve nefret suçuna yönelik yapılan tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere, nefret söylemi ve nefret suçunun birbirlerinden farklı kavramlar olduğu açıktır. Ancak farklı kavramlar olmasına rağmen nefret söylemi ve nefret suçu arasında yakın bir ilişki olduğu aşikârdır. Nefret söylemi kimi durumlarda nefret suçunu teşvik etmekte ve adeta nefret suçuna giden yolda ilk basamağı oluşturmaktadır. Bunun yanında, nefret suçunu meşrulaştırmak için nefret söylemine sık sık başvurulduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Biz-öteki ayrımının yapıldığı toplumsal yaşamda nefret söylemi, ötekilere yönelik şiddet eylemlerini ya da sözlü tacizleri körüklemek için de kullanılmaktadır. Söylemin eyleme kıyasla daha geniş bir özgürlük alanına sahip olduğu bir gerçek olmasına rağmen, nefret söylemine dair yapılan çalışmalarda, bireyin eylemlerine sınırlandırma/kısıtlama getirildiği gibi söylemlerine de belli bir çerçevede kalmak koşuluyla sınırlandırma/kısıtlama getirilebileceği konusunda görüş birliğinin var olduğunu söylemek mümkündür. Nefret söyleminin suç olarak nitelendirilmesi, ifade özgürlüğünün sınırlandırılması olarak değerlendirilmemelidir. Burada önemli olan nokta, söylemin yöneldiği birey ve grupların sahip oldukları nitelikler nedeniyle sözlü ya da yazılı olarak baskı altına alınmaları, çeşitli şiddet eylemlerine ve ayrımcı politikalara maruz kalmalarıdır. Daha önce belirtildiği gibi nefret suçu ve nefret söylemi farklı kavramlar olmasına rağmen aralarında potansiyel bir ilişki vardır ve nefret söyleminin süreç içerisinde nefret suçuna dönüşebileceği konusu göz ardı edilmemelidir.

1. 1. İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi Tartışmaları

İnsanların temel hak ve özgürlükler çerçevesinde sahip olduğu özgürlük alanlarından birisi olan ifade özgürlüğü, diğer özgürlük alanlarıyla kıyaslandığında oldukça kritik bir öneme sahiptir. Bu durum, ifade özgürlüğünün birçok özgürlük alanıyla iç içe olması ve o hak ve özgürlüklerin kullanılmasında dolaylı ya da doğrudan etkisinin bulunmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin, bir toplumda, ifade özgürlüğünün olup olmaması, aynı zamanda o toplumda din, vicdan, düşünce, kanaat, basın-yayın,

haberleşme, örgütlenme gibi pek çok özgürlük alanının hangi seviyede olduğu ile ilgili çıkarımlar yapılmasını kolaylaştırmaktadır. Özgür ve demokratik bir rejime sahip olan ülkelerde ifade özgürlüğü ve diğer özgürlük alanları bireylerin arzu ettikleri seviyede, dışa kapalı olan ve otoriter rejimlerle yönetilen ülkelerde ifade özgürlüğünün seviyesi ya çok düşüktür ya da ifade özgürlüğü bu ülkelerde çok fazla anlam ifade etmemektedir (Uslu, 2013, s. 185).

Çeşitli bağlamlarda farklı şekillerde tanımlanan nefret söylemi kavramı genellikle ifade hürriyeti alanıyla ilgili tartışmalarda ön plana çıkmaktadır. Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biri olarak kabul edilen ifade özgürlüğü bireyin düşüncelerini baskı ve zorlama görmeden özgürce ifade edebilmesini sağlayan özgürlük alanlarından bir tanesidir. İfade özgürlüğünde de temel olarak bütün özgürlüklerde olduğu gibi başkalarına zarar vermeme anlayışı vardır. İfade özgürlüğünden yararlanılarak ifadenin belli bir kitleye sözlü saldırı olarak kullanılması bireysel bir özgürlüğün “başkalarına zarar vermeme” olarak çizilen sınırı aşmış olması anlamına gelmektedir. Bu noktada ifade özgürlüğünün sınırı nefret içerikli açıklamalar olarak çizilmiş olmalıdır. Bu sınırın kesin çizgilerle çizilmemesi özgürlüğün dozunu kaçırılmasına, bazı gruplarca kötüye kullanılmasına ve nefret söylemi kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Mill, 2011, s. 16).

Nefret söylemine yönelik yasal yaptırımların uygulanmasını ifade özgürlüğünün kısıtlanması olarak yorumlayanlar olmasına rağmen ifade özgürlüğü, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi başta olmak üzere birçok kanun metninde, mutlak bir hak olarak ele alınmamıştır. Hatta ifade özgürlüğü, mutlak bir hak olmanın aksine inanç özgürlüğü, mahremiyet, eşitlik ve ayrımcılık yasakları ile dengelenmesi gereken bir özgürlük olarak görülmüştür (Weber, 2009, s. 1-2). Ancak nefret söylemi kapsamına girebilecek bazı ifadeler, bütün yasal düzenlemelerde suç olarak değerlendirilmemekte ve konu ifade özgürlüğü çerçevesinde, ifade özgürlüğünün koruma alanı içerisinde düzenlenmektedir.

Nefret söyleminin sınırlandırılmasına dair ileri sürülen görüşlerden bahsetmek, aynı zamanda ifade özgürlüğünden ya da ifade özgürlüğünün sınırlarından bahsetmeyi de zorunlu kılmaktadır. Günümüzde nefret söylemi, ifade özgürlüğünün kapsamı ve sınırları bağlamında yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Bu durumu biraz açmak gerekirse, aslında nefret söyleminin sınırlandırılması için öne sürülen gerekçeler, tartışmanın eninde sonunda ifade özgürlüğünün ne olduğu, neden önemli olduğu ve sınırlandırılıp sınırlandırılmayacağı konusuna gelip dayanmaktadır. Nefret söylemi kavramının muhtevasının tam olarak ne olduğunun belli olmaması ve nefret söylemini belirleyen temel unsurların muğlak kalması nedeniyle nefret söyleminin nefret suçu kapsamında değerlendirilmesi konusunda büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Nefret söyleminin, nefret suçları kategorisinde bir suç olarak kabul edilmesi konusunda bir uzlaşmaya varılmış olsa bile, hangi tür söylemlerin suç unsuru oluşturup oluşturmadığı konusunda yaşanacak muhtemel bir ihtilaf, doğal olarak bu konuyu içinden çıkılmaz bir hale sokacak ve tartışmaların odağında tutacaktır. Nefret söylemi ve nefret suçu arasındaki bağlantıya dikkat çeken kimi düşünürler, nefret söyleminin nefret suçuna giden yolda ilk adımı oluşturduğunu savunmuşlardır. Bu düşünürler, nefret suçuna giden nefret söylemlerinin de hukuken bir yaptırımının olması gerektiğini savunmuşlardır. Nefret söyleminin suç kapsamına alınması ve yasaklanmasını savunanlar, nefret söyleminin toplumda nefret kaynaklı suçların ortaya çıkmasında önemli bir etkiye sahip olduğunu ve hedefteki birey ve grupların, nefret söylemlerinden duygusal ve psikolojik yönden zarar gördüğü argümanını ileri sürmektedirler (Uslu, 2013, s. 196). Bu görüşün karşısında görüş bildirenler ise, düşüncenin hiçbir şekilde cezai bir yaptırımının olmamasını ve ceza konusunu oluşturacak olanın düşünce ya da söylemler değil bizzat eylemin ken-

disi olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu görüşü savunan bazı araştırmacılar, ifade özgürlüğüne bir sınırlama getirilmesi olarak tanımlanan nefret söyleminin suç kapsamında yasalarca düzenlenmiş olmasının her zaman caydırıcılık anlamında olumlu sonuç vermeyeceğini iddia etmişlerdir. Nefret söyleminin sınırlandırılması ve yasaklanmasının, problemleri daha karmaşık bir hale getireceğini ve bunun daha kötü sonuçlara yol açabileceğini ifade eden Edwin Baker (Akt. Badamchi, 2015, s. 67) nefret söylemini sınırlandırmanın ve yasaklamanın olası zararlarının, tahmin edilen ve istenen faydalarından daha fazla olacağını iddia etmiştir. İfade hürriyetinin hiçbir koşulda sınırlandırılmaması gerektiğini savunanlar, nefret söyleminin tanımında belirsizliğin olması, hangi söylemin nefret söylemi olduğunu belirleyecek bir otoritenin mevcut olmaması durumuna dikkat çekmişler ve nefret söylemini bir suç unsuru olarak kabul edilmesi durumunda ifade özgürlüğünün keyfi bir şekilde sınırlandırılabileceğine vurgu yapmışlardır (Uslu, 2013, s. 196-197).

Görüldüğü gibi toplumda önyargı, fikir, inanç ve ırk ayrımcılığı gibi düşüncelerin yaygınlaşmasının önüne geçmek ve nefret söylemlerinin olabildiğince azaltılmasının ancak nefret söylemlerinin ve suçlarının hukuki yolla sınırlandırılması ile mümkün olduğunu savunanlar olduğu gibi bunun tersini savunan ve bu yönde argüman geliştirenler de mevcuttur. Bu tartışmada ifade özgürlüğünden yana görüş bildirenler, ifade hürriyetinin ve nefret söyleminin engellenmesi amacıyla getirilen kısıtlamanın ifade hürriyetine müdahale etmek olduğunu iddia etmişlerdir. Bu iddiayı ortaya atanlar, yanlış, zararlı veya sakıncalı olarak belirlenecek olan görüşlerin özgürce ifade edilmesinin sınırlandırılmasının istenen durumun tersinde sonuçlar ortaya çıkartacağını belirtmişlerdir. İfade özgürlüğünden yana tavır alanlar bu çerçevede belli kişi ve grupları hedef aldığı için sarf ettiği ifadeler nedeniyle ceza alan kişilerin de etkisiyle toplumda hedef alınmış gruba yönelik öfke ve önyargıların artacağını altını çizmişlerdir (Uslu, 2013, s. 197).

Fransa'da özellikle göçmenlere, Müslümanlara, Yahudilere ve eşcinsellere yönelik nefret söylemi üretilmekte ve bu söylem her geçen gün daha da yaygınlaşmaktadır. Nefret söylemi, Fransa'da göç, bütünleşme/bütünleşememe ve ulusal kimliğe ilişkin tartışmalarda gündelik yaşamda en çok tartışılan konulardan birisini oluşturmaktadır. Nefret söyleminin yasalar vasıtasıyla suç sayıldığı Fransa'da bu tarz söylemler en çok ırk, etnik köken, dini kimlik temelinde Müslüman birey ve gruplara karşı üretilmekte ve her geçen gün giderek yaygınlaşmaktadır (Durakçay ve Gülal, 2017, s. 126).

Fransa, nefret söylemini hem basın kanununda hem de ceza kanununda suç olarak düzenleyen ülkelerden bir tanesidir. Fransa'da 29 Temmuz 1881 tarihli basın kanununu oluşturan yasanın 24. Maddesi 2004 yılında revize edilmiştir. Basın kanununun bu maddesi ile Fransa'da herhangi bir ırk, millet, etnisite, din, dil, cinsiyet, cinsel yönelim ya da engelliliğe sahip olması ya da olmaması temellerinde herhangi bir kişi ya da gruba karşı ayrımcılığa, kine, nefrete ve şiddete teşvik edici ve aşağılayıcı kamu ve özel iletişim yasaklanmıştır. 27 Ocak 2017 tarihinde yapılan değişikliklerle bu suçların işlenmesi durumunda, faile beş yıl hapis cezası verilmesinin önü açılmıştır. Fransa basın yayın kanunu dışında ayrıca, 1972 yılında Pleven Akti olarak bilinen ırkçılık karşıtı yasayı çıkartmıştır. Pleven Akti ile Fransa'da ırk, etnisite, uyruk ve din temellerine dayalı olarak kışkırtıcı, hakaret ve tehdit edici söylemler yasadışı olarak düzenlenmiştir. Nefret söyleminin yasalarla kontrol alınmasının sosyal hayatta ters bir etkiye sebep olacağına vurgu yapanlar, nefret söyleminin suç olarak kabul edildiği Fransa'da, sosyal paylaşım ağlarında, gündelik hayatta ve hatta siyasal söylemde nefret söylemlerine sıkça rastlandığına dikkat çekmişlerdir. Çeşitli yasalarda suç olarak düzenlenme-

sine rağmen Fransa’da nefret söyleminin önüne bir türlü geçilememektedir (Durakçay ve Gülal, s. 2017, s.132).

Fransa, Müslümanlara yönelik nefret içerikli tehdit ve eylemlere dair verileri özel olarak toplamamaktadır. Müslümanlara yönelik nefret unsuruna dayanan söylem ve eylemleri ırkçılık ve yabancı düşmanlığı temaları altında gruplandırılan Fransız resmi makamları, bu tip söylem ve eylemleri azaltmak için yasaları güçlendirme ve revize etme yolunu tercih etmektedirler. Fransa’ya yönelik hazırlanan ırkçılık yabancı düşmanlığı ve nefret söylemi raporları incelendiğinde, ırkçı nefret söylemine ve suçlarına en çok maruz kalanların çoğunluğunu Kuzey Afrika kökenli Müslümanlar oluşturmaktadır (Human Rights First, 2008, s. 67). Bu durum Fransa’da Müslümanlara yönelik bir karşıtlığın bir mit ya da efsaneden ileri gelmediğini kanıtlamaktadır.

Fransa’da ifade özgürlüğü tartışmaları Charlie Hebdo üzerinden yapılmaktadır. Charlie Hebdo, Fransa’nın onuru ve ifade özgürlüğünün temsilcisi yapılmıştır. Bu görüşü savunanlar arasında Le Figaro yazarı İvan Rioufol da bulunmaktadır. Rioufol, çoğu Fransız gibi Charlie Hebdo’ya yapılan eleştirilerin, Aydınlanma döneminin bir mirasçısı olarak, kabul edilemez olduğunu açıklamıştır. Charlie Hebdo’nun ifade özgürlüğü dinleri kutsallıklarından arındırıp eleştirilebilen ideolojiler seviyesine getirdiği ve farklı olanı reddeden, şiddet yanlısı, cinsiyetçi ve savaşı özellik taşıyan Kur’ani prensiplerin uygulamaya konulması durumunda İslam’ın da ifade özgürlüğü çerçevesinde eleştirilebileceğini açıklayan Rioufol, aşırı sağ göçmen karşıtlığı ve islamofobi söylemlerini desteklerken Charlie Hebdo’un basın onurunu kurtardığını açıklamaktadır (Le Figaro, 19 Eylül 2012).

Fransa’da nefret söyleminin cezai hükmü uygulanmadığı gibi nefret söylemi içerikli ifadeler birçok kesim tarafından da desteklenmektedir (Le Monde Diplomatique, 20 Eylül 2012). Örneğin Fransız yazar Michel Houellebecq Soumission (Teslimiyet)’in açık açık islamofobik bir roman olduğunu açıklarken, islamofobik yayın yapma hakkını belirtmektedir (Le Monde, 20 Ocak 2015). Aynı şekilde Alain Jacobowisc, France Inter kanalında “İslamofobyanın bir hak” (France Inter, 7 Ekim 2013) olduğuna; Elisabeth Badinter de France Inter’in La Matinale programında “islamofobik olarak itham edilmekten çekinmemek ve korkmamak gerekir” (France Inter, 6 Ocak 2016) ifadelerini kullanmıştır.

Fransa’da nefret söylemlerine yönelik cezai bir işlem başlatılmamasına en güzel örnek Ulusal Cephe ve söylemleri gösterilebilir. 2010 yılında aşırı sağ parti Ulusal Cephe’nin başkanı hakkında Le Monde gazetesine verdiği demeçte Müslümanlar hakkında “5 milyon değil de ülkede 25 milyon Müslüman olduğunda ülkeyi onlar yönetecek” ifadesinden dolayı dini, ırk, etnik, millet kökenlerinden dolayı ayrımcılık, şiddete ve nefrete teşvikten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne dava açılmıştır. Ancak mahkeme dayanak yetersizliğinden dolayı başvuruyu kabul etmemiştir (European Court of Human Rights, Mart 2018) Avrupa bazında değerlendirildiğinde ifade özgürlüğünün herkese verilen bir hak olmadığı görülmektedir.

Aynı şekilde ifade özgürlüğünün sınırsız olarak değerlendirildiği Fransa’da da, herkes için eşit özgürlüklerden bahsetmek imkânsızdır. Örneğin Paris Ceza Mahkemesi 2005 yılında ticari amaçlar için Katolik değerleri zedelediği gerekçesiyle bir tekstil firmasının kullandığı afişlerin üç gün içerisinde toplatılmasına hükmetmişti. Afişte, ressam Leonardo Da Vinci’nin “Mesih’in Son Akşam Yemeği” adlı tablosundan esinlenerek giyim firmasının ürünleri sergileniyordu. Aynı şekilde 1995 yılında da bir otomobil firmasının Da Vinci’nin aynı tablosundan hareketle hazırladığı “Yeni modele hazır mısınız?” yazılı afişlerine de İnançlar ve Özgürlükler adlı Hristiyan derneği dava açmıştı. Derneğin baskıları sonucu otomobil firması afişleri geri çekmiş ve firma, Katolik yardım

kuruluna bağışta bulunmuştu (AA, 16 Ocak 2015). Ancak Müslümanlar söz konusu olduğunda Fransa'da çifte standart uygulamalar ortaya çıkmaktadır. Müslümanlar tarafından açılan davalar sonuçsuz kalmaktadır.

Fransa'daki Müslüman dernekler tarafından Charlie Hebdo dergisi aleyhine birçok kez dava açılmış ancak bir sonuç alınamamıştır. 2006 ve 2007 yılında dergi aleyhine Müslüman dernekler tarafından açılan davaların ardından son olarak geçen yıl Fransa'daki bazı Arap Müslüman dernekleri, "halk arasında kin ve nefreti körüklediği ve kışkırttığı" gerekçesiyle dergi aleyhine dava açmıştır. Ancak Hz. Muhammed'e hakaret ettiği gerekçesiyle Fransa İslam Konseyi ve Paris Camisi tarafından açılan davalar reddedilmiştir. Merkezi Paris'te bulunan Dünya İslam Ligi avukatı Salah Djemai, "ifade özgürlüğü konusunda Müslümanlara yönelik ayrımcılık yapıldığını" savunarak, bu durumun ülkedeki Müslümanları rahatsız ettiğini belirtmiştir. İfade özgürlüğünün alanı ve sınırları konusunda Müslümanlara yönelik ayrımcılığın endişe verici olduğunu kaydeden Djemai, kendilerinin Paris Camisi ve İslam Konseyi ile 2006 yılında ortak açtıkları davaların sonuçsuz kaldığını vurgulamıştır. (AA, 16 Ocak 2015).

1. 2. Medya ve İslamofobyaya

Sözcükler ve cümleler insanoğlunun zihinsel süreç sonrası kendi eliyle oluşturduğu önemli eserlerdendir. Bireylerin söyledikleri ve yazdıkları kişisel ve sosyal gelişimin temel kaynağını oluşturmaktadır. İnsanlar, hayatlarını kolaylaştıran birçok doğru ve mutlak iyi davranışları söylem ve metinler aracılığıyla öğrendiği gibi toplumsal yaşamda barış içinde yaşamının önünde engel oluşturan ayrımcılık, dışlayıcılık, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı gibi düşünce ve davranışları da söylem ve metin yoluyla öğrenmektedirler (Çınar, 2018).

Nefret suçunun meydana gelmesinde ön şartlardan birisi olarak görülen nefret söylemi günümüzde medya araçları yoluyla oldukça hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere medya nefret söyleminin üretiminde ve yaygınlaşmasında oldukça etkilidir. Avrupa'da yaşanan sıkıntılardan bir tanesi nefret söylemi ifadesinin karşısına anti tez olarak ifade özgürlüğü kavramının yerleştirilmesidir. Avrupa basınında azınlık gruplara yönelik yıpratıcı, aşağılayıcı, manipülatif ve dışlayıcı başlıklar atılarak bu grupların düşünce/ifade/basın özgürlüğü kalkanı altında ötekileştirildikleri görülmektedir. Toplumda her türlü bilgiyi aktarma işini yapan medyanın söylem oluşturmada önemli bir etkisi vardır.

Söylemin önemli bir unsuru olan medyanın, hâkim gücün etkisinde olması demokratik yönetimler de dâhil olmak üzere birçok ülke için geçerli bir durumdur. Bu noktada medya ve siyasetin söyleminin çoğu zaman aynı doğrultuda olması kaçınılmazdır. Siyaset kurumu gibi medya da toplumu geniş çapta etkileme imkânına sahip olduğundan nefret söylemini kullanması engellenmediğinde söylemin toplumda görülecek zararlarının sorumlularından olacak ve nefret söyleminin meşru olduğu izleniminin oluşmasına da neden olacaktır. Medya organları yazılı veya görsel içerik üreterek kendilerini takip eden hedef kitleyi arttırmak isteyen bir yapıya sahiptirler. Okuyucu kitlesinin dikkatini çekmek, ilgi ve merak uyandırmak, satış rakamlarını arttırmak isteyen gazete ve dergiler kimi zaman ilk sayfalarında sansasyonel ifadelere ve görsellere yer vermektedirler (Atabek, 2002, s. 230-232). Ancak dikkat çekmek, okuyucu kitlesini genişletmek, gündemi belirlemek için bu yolu seçen gazete ve dergiler bazen kapak sayfalarında nefret söylemi içeren yazılı veya görsel ya da çoğunlukla her ikisinin birlikte kullanıldığı içeriklerle de okuyucu kitlesinin karşısına çıkmaktadırlar. Nefret söylemi içeren bu içeriklerin satış için raflarda yer almasıyla toplumda nefret söylemi ve ifade hürriyeti tartışmaları da kaçınılmaz hale gelmektedir (Vardal, 2015).

11 Eylül 2001’de gerçekleşen terör saldırılarının ardından İslam dini, hem ABD’de hem de Avrupa kıtasında Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerde, korku ve şiddetle özdeşleştirilmeye çalışılmıştır. Müslümanların nüfus olarak etkin olduğu ülkelerden birisi olan Fransa’da bazı siyasi elitler ve medya, Müslümanları şiddet yanlısı ve tehlike arz eden kişiler olarak tasvir etmişler ve Fransa’da Müslümanlara karşı negatif algının oluşmasına neden olmuşlardır. Fransa’da nefret söylemi ve suçlarının sürekliliği oldukça dikkat çekicidir. Hedef alınan birey ve gruplar zamana göre değişime uğrasa da, genel olarak siyasiler, medya organları, sokak eylemleri, duvar yazıları, sosyal paylaşım ağları aracılığıyla Fransa’da nefret söylemi sürekli yeniden üretilmekte ve yaygınlaşmaktadır. Özellikle 21. Yüzyılın başından itibaren ABD’de ve Avrupa’da birçok ülkede İslam dininin terör tehdidi ile eşdeğer görülmesi, Müslümanlara yönelik karşıtlığın her zaman canlı tutulmasına neden olmuştur (Durakçay ve Gülal, 2017, s. 136-137). Müslümanların tehdit unsuru olarak görülmesi ve onlara karşı negatif bir algının oluşmasında hiç şüphesiz en büyük pay sahiplerinden birisi de medya organlarıdır. Yazılı medya organlarından birisi olan dergiler, gerek kapak sayfalarında kullandıkları fotoğraflarla gerekse kapak sayfasına attıkları dikkat çekici manşetlerle hedef kitlelerini etkilemeye çalışmaktadırlar.

Avrupa’da, 2005 yılında ifade özgürlüğünün savunulması ve nefret söyleminin sınırlandırılması ve bu kapsama giren söylemlerin nefret suçu kapsamında ele alınması konusunda çeşitli tartışmalar yaşanmıştır. Bu tartışmaların odak noktasını 2005 yılında Danimarka’da Jyllands Posten adlı gazetede Hz. Muhammed’i konu alan karikatürler oluşturmuştur. Yayınlanan bu karikatürlerin kutsala saygı sınırlarını aştığını düşünenler, söz konusunu tartışmada ifade hürriyetinin sonsuz olamayacağını ve kutsala, dini değerlere, ırka, kimliğe yönelik bazı nefret içerikli söylemlerin sınırlandırılmasını gerektiğini savunmuşlardır. Buna karşılık, Hz. Muhammed’i konu alan karikatürlerin bir aşağılama ya da küçük görme olarak algılanmaması gerektiğini, bu karikatürlerin İslam’a ve Müslümanlara hakaret etme amaçlı olmadığını bu tarz çizimlerin ve İslam’a yönelik söylemlerin bir eleştiri olarak kabul edilmesini ifade edenler, ifade özgürlüğünün asla kısıtlanamayacağını ileri sürmüşlerdir (Alkan, 2015, s. 279).

2. Yöntem

İçerik analizi yöntemine yönelik çok çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Berelson (Akt. Koçak ve Arun, 2006, s. 22), içerik analizini, sunulan içeriğin tarafsız, sistematik ve niceliksel olarak tanımlanması olarak değerlendirmiştir. Başka bir tanımlamaya göre içerik analizi, mesajın veya politik söylemin bilimsel olarak analiz edilmesi anlamına gelmektedir. Çok farklı tanımlamaları yapılan içerik analizi yöntemi, en genel anlamda, metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden tarafsız ve sistematik sonuçlar çıkarmak için kullanılan araştırma tekniğidir. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere içerik analizi yöntemi kullanılırken dikkat edilmesi gereken temel unsurlardan birisi çalışmayı gerçekleştiren araştırmacının tarafsız olmasıdır. Ayrıca içerik analizi yöntemiyle yapılan bir çalışmada ulaşılan sonuçların sistematik ve genellenebilir olması çalışmanın bilimsel olarak nitelendirilmesinde oldukça önemli hususlardan bir tanesidir (Koçak ve Arun, 2006, s. 22-23).

Dergilerin manşetlerinde yer alan ifade ve görseller okuyucunun dikkatini çeken en önemli öğelerden bazılarıdır. Manşette kullanılan bir kelime, dikkat çekilen bir görsel okuyucunun zihninde çoğunlukla temel fikirlerin oluşmasını sağlamaktadır (Yardim, 2015, s. 628).

Yazılı ve görsel medya araçları üzerinde yapılan nefret söylemi araştırmalarında, metinlerin ve/veya görsellerin nefret söylemi içerip içermediğinin kesin olarak belirlemek oldukça zordur. Nefret unsuru barındıran metin ve/veya görsellerin belirlen-

mesi konusunda fikir birliği olmamasına rağmen, bireye/bireylere ya da bireyin sosyal yönden ait olduğu gruba yönelik kışkırtıcı, aşağılayıcı ifadelerin kullanılması söz konusu ise o metnin ve/veya görselin nefret söylemi içerdiği söylenebilmektedir.

Avrupa'da ve örneklemin seçildiği L'Express dergisinin yayınlandığı Fransa'da 2001 yılından itibaren İslam'a ve Müslümanlara yönelik nefret söylemlerinde artış yaşanmıştır. Bu çalışmada 2001-2018 yılları arasında yayınlanan L'Express dergisinin kapak sayfalarında yer alan ifadeler ve görsel unsurlar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Nefret söylemi kapsamında L'Express dergisinin kapak sayfasında yer alan "İslam, Başörtüsü, Aşırıçılık (Extremism), Müslüman ve Entegrasyon" kelimeleri içerik analizine tabi tutulmuştur.

3. Fransız Yazılı Basınında İslamofobyaya: L'Express Dergisi Örneği

Bu bölümde Fransız yazılı medyasının en önemli aktüel dergilerinden birisi olan L'Express dergisinin kapak sayfasında Müslümanları dışlayan, aşağılayan nefret söylemi örnekleri analiz edilecektir. L'Express dergisinin kapak sayfasında sık sık nefret söylemi içeren ifadeler içerik analizi yöntemiyle ortaya çıkarılacak ve analiz edilecektir.

L'Express dergisine yönelik gerçekleştirilecek içerik analizinin sonuçlarına geçmeden önce L'Express dergisine dair temel bilgiler verilmesi, yapılan analizin daha bütüncül olmasını sağlayacaktır. Fransa'nın ilk haftalık haber dergisi olan L'Express, 1953 yılında Jean Jacques Servan Schreiber ve Françoise Giroud tarafından kurulmuştur. L'Express dergisi, dünyanın en önde gelen Fransız dergilerinden birisidir. Fransa dışında yaşayan vatandaşlara Fransa ile ilgili haberleri ulaştırmayı ve küresel alanda gündemde olan konulara dair Fransız bir bakış açısı sunmayı amaçlayan L'Express dergisi haftalık olarak yayınlanmaktadır. Kurulduğu dönemde sol eğilimli bir dergi olan L'Express dergisinin yayınları, 1954 yılında çok gizli hükümet belgelerini yayınladığı gerekçesiyle geçici olarak durdurulmuştur (Encyclopaedia Britannica, 26.03.2018).

Kurucularından Servan Schreiber'in politik yönü nedeniyle siyasi konularda oldukça fazla yayın yapan L'Express dergisi, 1960'lı yılların ortasından itibaren zaman zaman ticari kaygılar nedeniyle politik içerikli formatını değiştirmek zorunda kalmıştır. Kurulduğu yılların başında sol eğilimli yayınlar yapan L'Express dergisi, 1990'lı yıllarda basın yayın alanında gerçekleşen yenilikçi akıma karşı koymamış, ticari kaygılarla daha konformist ve daha kurumsal bir yapıya kavuşmuştur. 1992 yılında, teknik, yönetsel ve ticari amaçlar için bir başka Fransız yayın organı olan Le Point ile işbirliği yapan L'Express dergisi, doksanlı yılların ortasından günümüze kadar olan süreçte, Fransız basın-yayın sektöründe en çok tiraja sahip olan haber dergilerinden birisi olmuştur (Moores, 2003, s. 195-196).

2000'li yılların başından itibaren L'Express dergisi zaman zaman İslam'a, Fransa'da ve Avrupa'da yaşayan Müslümanlara, Müslüman kökenli göçmenlere yönelik kaygılarını dile getirmektedir. Fransa'da İslam dininin yaygınlaştığını, başörtüsünü, burkayı, İslam dinini hedef alan L'Express dergisi, kapak sayfalarında kullandığı nefret söylemi ile İslam dinine ve Müslümanlara karşı önyargıları körüklemekte olası bir toplumsal huzursuzluğun fitilini ateşlemektedir.

İslam ya da Müslümanlık söz konusu olduğunda, Fransız medya organları, "hangi önyargı ve kalıp yargılar eşliğinde Müslümanlara karşı nasıl bir söyleme başvurmaktadır?" sorusu bu çalışmaya yön veren en temel soru olmuştur. Fransız yazılı basınının önde gelen yayın organlarından birisi olan L'Express dergisi, araştırma kapsamında içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. L'Express dergisi bazen gündemi

yönlendirmek, bazen tirajını arttırmak, kimi zaman da ülkede İslamofobi'nin sıradanlaşmasını sağlamak amacıyla belirli aralıklarda nefret söylemi içerikli manşetler atmış ve Fransa'da İslamofobi'nin nefret söylemi düzleminde yaygınlaşmasına neden olmuştur.

L'Express dergisinin İslam'a ve Müslümanlara yönelik İslamofobik tutum ve görüşlerini genel anlamda üç başlık altında incelemek mümkündür. Derginin İslam'a ve Müslümanlara yönelik tutumu şu şekilde sınıflandırılabilir:

1. Medeniyet Çatışması: Dergi, yayınlamış olduğu bazı sayılarda İslam dininin ve Müslümanların Fransa'yı kuşattığı, İslam'ın Fransız değerlerine meydan okuduğunu vurgulamaktadır.

2. İslam cinsellik ilişkisi: L'Express dergisi, İslam dinini cinsellikle ve cinsiyetçilikle eşleştirme gayesi/gayretine ulaşmak için çeşitli sayılarda İslam dinine atıflar yaparak cinselliği ön plana çıkarmıştır.

3. Göç ve Müslümanlık ilişkisi: Dergi, İslam dininin Batı/Fransa karşısında bir medeniyet olduğunu, göçle Fransa'ya gelen göçmenlerin toplumsal yapıyı bozduğuna ve huzursuzluğun kaynağının göçmenler olduğuna dair görüşler ileri sürmüştür.

Yukarıda yapılan bu sınıflandırmaya göre L'Express dergisinin manşette kullandığı ifadeler ve görseller aşağıda ilgili başlıklar altında kronolojik bir sırada analiz edilmiştir.

3. 1. Medeniyet Çatışması

L'Express dergisi, 12 Haziran 2008 tarihli sayısında "İslam: Rahatsız Eden Gerçekler" manşetini atarak okuyucularına İslam dini hakkında bilgiler sunmuştur. Bahsi geçen manşetin altında "Kur'an ve şiddet", "Kadınların durumu" ve "Modernite imkânsız mıdır?" şeklinde üç alt başlığa yer veren dergi, İslam dininin Batı medeniyeti düşüncesinden oldukça uzak olduğu algısını oluşturmaya çalışmıştır. Batı medeniyeti ve İslam medeniyetinin birbirinden farklı ve birbirleriyle uyumsuz olduğunu, İslam dininde kadınlara, modern hayata ve şiddet eylemlerine bakışın Batı'dan farklı olduğuna dair söylemlerin yer aldığı tek örnek bununla sınırlı kalmamıştır (L'Express, 12 Haziran 2008).

2008 yılının Ekim ayında L'Express dergisi kapak sayfasında manşet olarak "İsa-Muhammed Çatışması" ifadelerini kullanmıştır. Görselde Hz. İsa'yı temsilen bir figüre ve Hz. Muhammed'i temsilen yüzü tamamen sarıkl bir figüre yer verilmiştir. Özellikle 2005 yılında Danimarka'da başlayan ve daha sonra dünyadaki bütün Müslümanların tepki vermesine neden olan İslam Peygamberi Hz. Muhammed'i tasvir etmek amacıyla çizilen çizimlerin ve karikatürlerin yayınlanmasının üzerinden çok fazla zaman geçmemesine rağmen, L'Express'in bu tarz bir yöntemle başvurması oldukça düşündürücüdür. L'Express, sadece kapakta kullandığı figürlerle yetinmemiş, çıkardığı bu özel sayıda, Hz. İsa ve Hz. Muhammed'i rotaları, mesajları ve dünya görüşleri üzerinden kıyaslayarak, Hristiyanlık ve İslam arasındaki görüş farklılıklarının gündelik hayatta konuşulmasını ve insanların farklılıklar üzerinden birbirlerini ötekileştirmelerinin önünü açmıştır (L'Express, Ekim 2008).

6 Ekim 2010 tarihli L'Express dergisinin ana başlığında "Batı'ya karşı İslam" ifadesi yer almıştır. Manşetin altında, "Terörist tehdidin geri dönüşü", "Fundamentalistlerin yükselişi", "Entegrasyonun başarısızlığı" ve son olarak "Siyasilerin durumdan istifadesi" şeklinde dört alt başlık atan ve İslam dininin Batı'ya meydan okuduğuna dolaylı olarak dikkat çeken dergi, yayınlanan bu sayıda kilisenin çan kulesi ve cami minaresini aynı karede buluşturmuştur (L'Express, 6 Ekim 2010).

L'Express dergisi, 2012 yılının Eylül ayında "İslam'dan korku" manşetiyle yayınlanmıştır. Dergi bu sayısında, İslamofobi'nin Fransa'da neden yükselişte olduğunu, İslamofobik eğilimlerin iç ve dış sebepleri üzerinde durmuş ve kalıp yargılardan ve kargaşa ortamından nasıl uzak durulabileceğini okuyucularıyla paylaşmıştır. Ancak derginin kapak sayfasında kalıp yargılardan nasıl uzak durulabileceğine dair bilgilerin yer aldığı ifade eden yazının da yer aldığı bölümde, Fransız polisi/jandarması ile karşı karşıya duran sakallı ve kılık kıyafeti oryantalist bakış açısıyla bakıldığında Doğulu olarak adlandırılabilir bir kişinin resmine yer verilmiştir (L'Express, Eylül 2012). Gazete, dergi gibi medya araçlarında okuyucu açısından en çok dikkat edilen bölümlerden birisi olan kapak sayfasında, suçlu ya da terörist gibi gösterilen ve polisin ya da jandarmanın karşısında duran bir kişinin yer aldığı görsel ile "Fransa'da İslam korkusu" başlığının bir araya getirilmesi basit bir tesadüf olarak değerlendirilmemelidir.

3. 2. İslam Cinsellik İlişkisi

L'Express dergisi kapak sayfalarında sık sık İslam ve cinsellik/cinsiyetçilik konularını işlemekte ve İslam'da kadınların durumunu sorgulayan yazılara yer vermektedir. İslam dinini cinsellikle özdeşleştirme çabaları da L'Express dergisinin amaçlarından bir tanesidir. 23 Mart 2016 tarihli L'Express dergisinin manşeti "İslam ve Cinsiyet" olarak atılmıştır.

Derginin kapak fotoğrafı, dünyadaki tüm Müslümanları rencide etmek, aşağılamak ve adeta sözlü ya da fiili eyleme tahrik etmek için kullanılmıştır. 23 Mart 2016 tarihli derginin kapağında yer alan İslam ve Cinsiyet yazısının ortasında Arap harflerine yer verilmiştir. L'Express dergisinin yayınladığı bu sayıdaki en büyük İslamofobik durum ise kapak fotoğrafındaki görselde yer almıştır. İslam ve Cinsiyet yazısının yer aldığı bu sayıda kapak fotoğrafı olarak pembe bir yatak kullanılmış ancak pembe yatağın başucu kısmı bir cami motifi şeklinde çizilmiştir (L'Express, 23 Mart 2016).

3. 3. Göç ve Müslümanlık İlişkisi

2012 yılının Kasım ayında "İş, Sosyal güvenlik ve Sağlık: Göçün Gerçek Maliyeti" manşetiyle okurların karşısına çıkan L'Express dergisi, bu sayıda göçmenlerden rahatsız olan kitleleri harekete geçirecek manipülatif yöntemlere başvurmuştur. Yukarıda ifade edilen manşetin altında, "rahatsız eden rakamlar", "klişeler" ve "solda rahatsızlık sağda abartma" alt başlıklarına yer veren L'Express dergisi asıl mesajını yine görsel üzerinden vermeyi ihmal etmemiştir. L'Express dergisi, iş, sosyal güvenlik ve sağlık gibi toplumun büyük bölümünü ilgilendiren sosyal meselelerin işlendiği bu sayının kapağında "Aile Yardımı" tabelası bulunan bir kurumun kapısından giren bir çocuk ve burkallı bir kadına yer vermiştir (L'Express, Kasım 2012).

2015 yılının Mart ayında kapak sayfasında, oldukça büyük puntolar halinde "Cumhuriyet'e karşı İslam" ifadelerini kullanan L'Express bu sayıda laiklik, eğitim ve entegrasyon tartışmaları çerçevesinde Fransa'da İslam'ın durumunu ve konumunu değerlendiren yazılara yer vermiş kapakta ise genel bir analiz yapılarak İslam dininin Cumhuriyet'e karşı bir meydan okuyuşu içinde olduğuna vurgu yapılmıştır. Dergi bu sayıda görsel olarak bir tarafta Fransa bayrağını kullanırken diğer taraftan İslam dini temsil eden yeşil bir renk kullanmıştır (L'Express, Mart 2015).

Sonuç

Toplumun belli bir kesimi için kullanılan nefret dili toplumda kutuplaşmalara yol açarak toplumsal barış ve huzur ortamı için tehdit oluşturur. Kutuplaşan taraflardan nefret söylemi yöneltilen taraf için en büyük sorunlardan biri bu topluluğun ötekileştirilmesidir. Ötekileştirme ifadesinden kastedilen şey, mağdur kesimin ken-

disine ve toplumun diğer kesimlerine dışlanan grubun toplumun bir parçası olmadıklarının kabul ettirilmeye çalışılmasıdır. Nefret söylemi yöneltilen kesimin “kötü, düzen bozucu, tehdit unsuru” görülmesinin bir sonucu olarak kimi zaman mağdur kişi ve/veya gruplar topluma ait olmayan olarak görülürler. Bu yaklaşım, nefret söylemi mağduru kesimin toplumsal hayata ve demokratik süreçlere katılımı için engel teşkil etme tehlikesi taşımaktadır.

İfade özgürlüğü, tüm düşünce ve ifadelerin hür bir şekilde ifade edilmesini kapsayan bir alan olarak düşünüldüğünde, nefret söylemi içeren ifadeler de aslında bir bakıma bu alanın içinde konumlandırılmaya çalışılmaktadır. Ancak yapılan tanımlardan da anlaşılacağı gibi, nefret söyleminin, ifade özgürlüğü alanının içinde değerlendirilmesi pek mümkün gözükmemektedir.

Nefret söylemine getirilen sınırlamaların, ifade özgürlüğü alanına müdahale olmadığı, bunun aksine birey ve grupların temel hak ve hürriyetlerine yapılan saldırıların engellenmesi ve azaltılması amacını taşıdığını kamuoyuna anlatmak, bu yönde tartışmaların fazla hararetlenmeden sonlanmasına neden olacaktır. Bu noktada hangi ifadelerin hangi gerekçelerle sınırlandırılması gerektiği konusu oldukça önemli hale gelmektedir. Bu bakımdan insanın sahip olduğu en temel haklardan birisi olan ifade özgürlüğünün, nefret söylemi kapsamında sınırlandırılmasının yine doğrudan insan hakları düşüncesine hizmet etmek amacıyla yapıldığının vurgulanması gerekmektedir.

Nefret söyleminin suç kapsamına alınması ve sınırlandırılma çabalarına rağmen, toplumsal yaşamda ne yazık ki nefret söylemlerinin alenen yapılmaya devam ettiği bir gerçektir. Nefret söylemi probleminin kaynağı olan sosyal dinamikler çözülmeye uğramadan sadece yasal yollarla önlem alınarak nefret söyleminin azalması ya da sınırlı hale getirilmesi, ulaşılmaması zor bir idealden olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasi elitler ve medyada egemen olan güçlerin, nefret söylemi ve eleştirel düşünce/eleştirel ifade arasındaki farkları rahatlıkla görmezden gelebileceği asla unutulmamalıdır. Aslında içerdiği unsurlar bakımından nefret söylemi tanımlamasına uygun bir ifade, egemen güçlerin etkisi ve manipülasyonu ile kolaylıkla nefret söylemi niteliğinden arındırılıp eleştirel bir ifadeymiş gibi sunulabilmektedir.

Nefret söyleminin suç olması ve içinde bulunulan çağa göre cezai yaptırımlarının güncellenmesi ve ağırlaştırılması nefret söylemlerini caydırmada etkili bir yöntem olmamaktadır. Fransa örneğinde görüldüğü gibi, nefret söyleminin nefret suçları kapsamına alınması ve çeşitli yaptırımlara sahip olması nefret söyleminin üretilmesinin önüne geçilmesini sağlayamamaktadır. Bu nedenle bir ülkede veya toplumda nefret söylemlerinin azaltılması ve önlenmesi için cezai yaptırımların yanı sıra toplumsal bir dönüşüme de ihtiyaç duyulmaktadır.

İçerik analizine tabi tutulan L'Express dergisinin öne çıkan bazı ifadeler kategorize edilmiştir. Bu ifadelerde sık sık, “İslam’ın Batı’da yayıldığı”, “Batı’nın İslam’la yüz yüze geldiği/karşı karşıya kaldığı”, “Batı’da entegrasyonun başarısız olduğu”, İslam dininin şiddetle özdeşleştiği” gibi hususlar ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca derginin bir sayısında, siyasi ve sosyal sebeplerden dolayı Batı’ya doğru yaşanan göçlerin, Fransa’da ve Avrupa’da laikliği, istihdamı, sağlık ve sosyal güvenlik konularını olumsuz etkilediği vurgulanmış ve göçün gerçek maliyetinin oldukça ağır faturaları olduğunun altı çizilmiştir.

Medya aracılığıyla nefret söylemi kullanılarak İslamofobi’nin sıradan hale getirilmesi sadece İslam ve Müslümanlar hakkında çeşitli manşetler ve görseller üzerinden yapılmamaktadır. Ayrıca manipülatif ve kışkırtıcı manşetlere de başvuran L'Express dergisi, İslam ve Cinsellik/Cinsiyetçilik konusunu öne çıkarmış, Kuran-ı Kerim ve şiddeti

birlikte ele almış ve Hz. İsa ve Hz. Muhammed üzerinden bir tartışma oluşturarak iki peygamberi kıyaslamış ve böylece birleştiricilikten uzak, çatışmacı bir ilkeyi benimseyerek okurların karşısına çıkmıştır.

L'Express dergisi, zaman zaman nefret söylemi yoluyla İslamofobik düşüncelerin sıradanlaşmasına katkı sunmaktadır. L'Express dergisinin İslam dinine ve Müslümanlara yönelik olarak kullandığı ifadeler, kimi zaman doğrudan hakaret, aşağılama, küçük görme gibi niteliklere sahip olmasa da aslında L'Express dergisinin Müslümanlarla ilgili konularda temel olarak Fransa'da ve dünyada yaşayan Müslümanların dini ve kültürel değerlerinin aşağılama/hor görme unsuru olarak kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Son Notlar

¹1986 yılında New York'ta ağırlıklı olarak beyaz, orta sınıf İtalyan-Amerikalıların yaşadığı Howard Beach'te bir grup beyaz genç, üç siyahi gence saldırmış ve bu olaylar medyada nefret suçu olarak adlandırılmıştır.

Kaynakça

- AA. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-ifade-ozgurlugu-herkese-esit-degil/83480>, 16 Ocak 2015.
- Ali, U. M. Terrorism-The Outcome of a Culture Hatred, <https://pdfs.semanticscholar.org/e536/2de18744bdfd55f03532a3def8108fec7a03.pdf>, Erişim Tarihi: 20.06.2018.
- Alkan, M. N. (2015). Avrupa'da Yükselen Irkçılık: Pegida Örneği. *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, 8(16), 275-289.
- Atabek, N. (2002). Kamuoyu, Medya ve Demokrasi. *Kurgu Dergisi*, 19, 223-238.
- Ataman, H. (2012). Nefret Suçlarını Farklı Yaklaşımlar Çerçevesinden Ele Almak: Etik, Sosyo-Politik ve Bir İnsan Hakları Problemi Olarak Nefret Suçları. Der. Yase-min İnceoğlu, *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları*. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Badamchi, D. K. (2015). Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün Bir Parçası mıdır?. *Felsefe Dünyası Dergisi*, 61, 55-79.
- Barendt, E. (2007). *Fredoom of Speech*. (2. bs). New York: Oxford University Press.
- Bleich, E. (2011). The Rise of Hate Speech and Hate Crime Laws in Liberal Democracies, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37 (6), 917-934.
- Boyle, K. (2010). Nefret Söyleminin Kontrolü: Uluslararası Standartlar Türkiye'den Neler İstiyor?. Der. Ayşe Çavdar ve Aylın B. Yıldırım, *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi*. Uluslararası Hrant Dink Vakfı, 64-75.
- Brown, A. (2017). What is Hate Speech? Part 1: Myth of Hate. *Law and Philosophy*. 36(4), 419-468.
- COE (Council of Europe Committee of Ministers) (30 Ekim 1997). Recommendation No. R (97) 20 of the Committee of Ministers to Member States on Hate Speech. [https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/mars/source/resources/references/04%20-%20CM%20Rec\(97\)20%20Hate%20Speech.pdf](https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/mars/source/resources/references/04%20-%20CM%20Rec(97)20%20Hate%20Speech.pdf), Erişim Tarihi: 01.04.2018.

- Çelik, E. (2013). Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün Neresinde?. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 205-240.
- Çınar, M. Habercilik ve Nefret Söylemi. https://www.academia.edu/7192976/Habercilik_ve_Nefret_S%C3%B6ylemi, Erişim Tarihi: 23.04.2018.
- Durakçay, F. A. ve Güneş Gülal, A. G. (2017). Fransa'da Yükselen Nefret Söylemi ve Nefret Suçu: Tematik Bir Çözümleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 126-145.
- Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Jean-Jacques-Servan-Schreiber>, Erişim Tarihi: 01.04.2018.
- European Court of Human Rights, Mart 2018.
- FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) (Kasım 2016). Incitement in Media Content and Political Discourse in EU Member States. http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-47/fra_media_and_incitement_paper_19752.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2018.
- France Inter, 6 Ocak 2016.
- France Inter, 7 Ekim 2013.
- Human Rights First (2008). 2008 Hate Crime Survey. <http://www.humanrightsfirst.org/sites/default/files/FD-081103-hate-crime-survey-2008.pdf>, Erişim Tarihi: 01.04.2018.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik Analiz Çalışmalarında Örneklem Sorunu. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4, (3), 21-28.
- L'Express, 06.10.2010.
- L'Express, 12.06.2008.
- L'Express, 23.03. 2016.
- L'Express, Ekim 2008.
- L'Express, Eylül 2012.
- L'Express, Kasım 2012.
- L'Express, Mart 2015.
- Le Figaro, 19 Eylül 2012.
- Le Monde Diplomatique, 20 Eylül 2012.
- Le Monde, 20 Ocak 2015.
- Mason, G. (1993). Violence Against Lesbians and Gay Men, Violence Prevention Today No. 2, Australia Institute of Criminology. <https://aic.gov.au/publications/vpt/vpt2>, Erişim Tarihi: 01.04.2018.
- Mill, J. S. (2011). *On Liberty*. Canada: Batoche Books.
- Moore, P. (2003). L'Express, Ed. Alex Hughes ve Keith Reader Encyclopedia of Contemporary French Culture. New York: Routledge.
- Osce Odhr (Organization for Security and Cooperation in Europe Office for Democratic Institutions and Human Rights) (2009). Hate Crime Laws: A Practical Guide. <https://www.osce.org/odhr/36426?download=true>, Erişim Tarihi: 01.04.2018.

- Övet, T. (2016). Terörizm, İslamofobi ve Nefret Suçu İlişkisi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 5(1), 101-140.
- Streissguth, T. (2003). *Hate Crimes, Fact on File*. New York: An Imprint of Infobase Publishing.
- Uslu, C. (2013). Nefret Söylemi Suçu Versus İfade Özgürlüğü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (38), 185-202.
- Vardal, Z. B. (2015). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 132-156.
- Waldron, J. (2009). Oliver Wendell Holmes Lectures Dignity and Defamation: Visibility of Hate. *Harvard Law Review*, 123, 1596-1657.
- Weber, A. (2009). *Nefret Söylemi El Kitabı*. Çev. Metin Çulhaoğlu. Avrupa Konseyi Yayınları.
- Yardım, M. (2015). Avrupa Frankofon Medyasında Müslüman Kadının Örtüsüne Yönelik Stereotipler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (38), 625-635.
- Yardımcı, G., Manevi Şiddet Temelinde Nefret Söylemi ve Nefret Suçları. https://www.academia.edu/7270604/MANEV%C4%B0_%C5%9E%C4%B0DDET_TEMEL%C4%B0NDE_NEFRET_S%C3%96YLEM%C4%B0_VE_NEFRET_SU%C3%87LARI, Erişim Tarihi: 24.04.2018.

Islamophobia in the Context of Hate Speech and Freedom of Expression Debates: Example of L'express Magazine

Müşerref YARDIM

Muhammed Mücahid DALKILIÇ

Extended Abstract

The concept of hate does not come to the same meanings as dislike, dislike, humiliation, disdain and disrespect, and expresses more than these concepts expressed by the negative meaning that it contains. Hate speech can be defined as a verbal and visual expression form containing harsh, aggressive, insulting, abusive, and contemptuous acts against groups defined by certain characteristics and members of these groups. Hate speech also can be defined as the targeting of a single person or group, because of certain characteristics that this person or group possesses. The targeted person or group of features that are usually unpopular and have undesirable characteristics. Individuals or groups that are not approved in social life because of their religious identity, color, sexual orientation, disability are excluded and enforced because of their characteristics. Pushing the targeted group out of social relations is one of the most severe consequences of hate speech.

Hate speech is one of the new concepts in legal terminology. What kind of punishments to be given to expressions of what or what expressions are to be taken into the scope of hate speech and which is the subject of hate speech is still uncertain today. Determination of what kind of discourse is a hate speech is one of many controversial issues. Talking about the arguments put forward for the restriction of hate speech also necessitates mentioning freedom of expression or the limits of freedom of expression. Today, hate speech is being discussed intensively in the context of the scope and limits of freedom of expression. The notion of hate speech, which is defined in different ways in various contexts, is often at the forefront in debates about the field of freedom of expression. Freedom of expression has a very critical precaution when compared to other areas of freedom. Freedom of expression, considered as one of the indispensable elements of democracy, is one of the areas of freedom that allows the individual to express his ideas freely without seeing pressure and coercion.

There are those who believe in reducing the spread of ideas such as prejudice, ideas, beliefs and racial discrimination in society and reducing hate speech as much as possible by saying hate and limiting hate crimes by legal means. However, there are also those who advocate the opposite and develop arguments in this direction. In this debate, those who favored freedom of expression claimed to interfere with the freedom of expression of restrictions on freedom of expression and hate speech.

Those claiming the assertion stated that restricting the free expression of opinions which would be determined to be wrong, harmful or objectionable would result in the reverse of the desired situation. Those who advocate for freedom of expression underlined that the anger and prejudices against the target group in the society would increase due to the influence of the people who have been punished because of the expressions they used for targeting certain people and groups in this frame.

In France, hatred is being produced especially for immigrants, Muslims, Jews, homosexuals and this discourse is becoming more and more common every day. The hate speech is one of the most controversial topics in everyday life in debates on immigration, integration and national identity in France. In France, where hate speech is criminalized by law, such discourses are mostly produced against Muslim individuals and groups on the basis of race, ethnicity, religious identity, and are becoming more and more common every day. When the reports of racism xenophobia and hate speech prepared for France are examined, the majority of racist hate speech and crimes are most exposed to North African Muslims Islam was tried to be identified as the source of fear and violence by US and European countries where there is a large population of Muslims after the terrorist attacks on 11 September 2001. In France, one of the countries where Muslims are active as a population, some political elites and the media have portrayed Muslims as violent and endangered, and have caused a negative reaction to Muslims in France.

Hate speech is spreading rapidly through media tools nowadays. One of the troubles in Europe is to place the concept of freedom of expression as an anti-thesis against the expression of hate speech. The European press as they wish across minority groups in this way harsh, abusive, manipulative and exclusive titles have entered into throwing more comfortable othering efforts. Muslims are viewed as threatening elements and one of the biggest participants is undoubtedly the media organs in the formation of a negative reaction to them. The magazines, one of the written media, are trying to influence the target groups with the photographs they use on the cover pages and the remarkable headlines they put on the cover page.

L'Express, France's first weekly news magazine, was founded in 1953 by Jean Jacques Servan Schreiber and Françoise Giroud. L'Express magazine is one of the world's leading French magazines. Since the beginning of the years 2000, L'Express magazine has been expressing its concerns about Muslim immigrants from time to time in Muslims living in Islam, France and Europe. In France, L'Express magazine targeting headscarves, bouquets, and Islamic religions fires a wreck of a possible social unrest that is fueling prejudices against Islamic religion and Muslims with the hate speech that it used on the cover pages.

L'Express magazine is one of the most important organs of the French written media. This study categorized some expressions of L'Express magazine, which was subject to Content analysis. The research has often been preceded by "Islam spreading in the West", "the West facing Islam", "integration in the West failing" and "the Islamic religion becoming violently identified". In addition, one of the magazine's articles emphasized that immigration to the West due to political and social reasons negatively affects secularism, employment, health and social security in France and Europe. Also L'Express magazine underlined that the real cost of immigration is a very heavy bill. Using hate speech via media, Islamophobia is not made only through various headlines and visuals about Islam and Muslims. In addition, L'Express magazine, which appeals to manipulative and provocative headlines, has taken up the issue of Islam and Sexism discussed the Qur'an and violence together,

compared Jesus and the Prophet Muhammed. This magazine created a controversy over Prophet Muhammad and compared the two prophets, thus embracing a conflicting principle that is far from unifying.

Keywords: Hate Speech, Freedom of Expression, Islamophobia, L'Express Magazine, France